

pondělí 13. 4. 2015

Žena z pracovního úřadu i lékař bojovali proti nacistům

Božena Škrabáková

To je hlavní hrdinka knihy Hermy Kennelové. Za války pomáhala odboji z pozice na pracovním úřadu. Zahynula 11. dubna 1945 v „lágru“ v Mauthausenu.

Jaroslav Kořalník

Hlavní mužská postava knihy a Boženin milenec. Také byl v odboji, válku přežil a právě on pomohl spisovatelce Hermě Kennelové, aby kniha vznikla.

Bedřich Blažek

Do roku 1944 studoval medicínu v Tübingenu, Němci jej totiž zařadili do programu germanizace. V roce 1945 mu ale studia zakázali, vedl partyzánskou nemocnici v Újezdu.

Vojtěch Luža

Český generál, legionář první světové války a pak čelný představitel protifašistického odboje. Zastřelili jej protektorátní četníci v obci Hříště u Přibyslavi.

Milan Genserek

Velitele 3. úderné rotý odboje zastřelili nacisté 16. dubna 1945 v brněnské věznici. Po válce mu stát za jeho činy udělil in memoriam nejvyšší válečné vyznamenání.

Franz Ziereis

Tento muž stál na nacistické straně „barikády“. Velel v koncentračním táboře v rakouském Mauthausenu v době, kdy do něj přijel transport s Boženu Škrabákovou.

Poslední cesta odvážné blondýny: do lágru v Mauthausenu přes Jihlavu

Před 70 lety jel přes Jihlavu vlak do koncentračního tábora v rakouském Mauthausenu. Uvnitř vagonů jinak sloužících pro transport dobytka byli i členové protifašistického odboje na pomezí Vysočiny a Brněnska. Jejich strasti přibližuje v nové knize s názvem *Je smutné opouštět svět na jaře... německá spisovatelka Herma Kennelová*.

Jaroslav Paclík
redaktor MF DNES

JIHLAVA Plynové komory, masové popravy zastřelením i „schody smrti“. Hruzné nástroje k vybíjení lidí měli před 70 lety nacisté v koncentračním táboře Mauthausen.

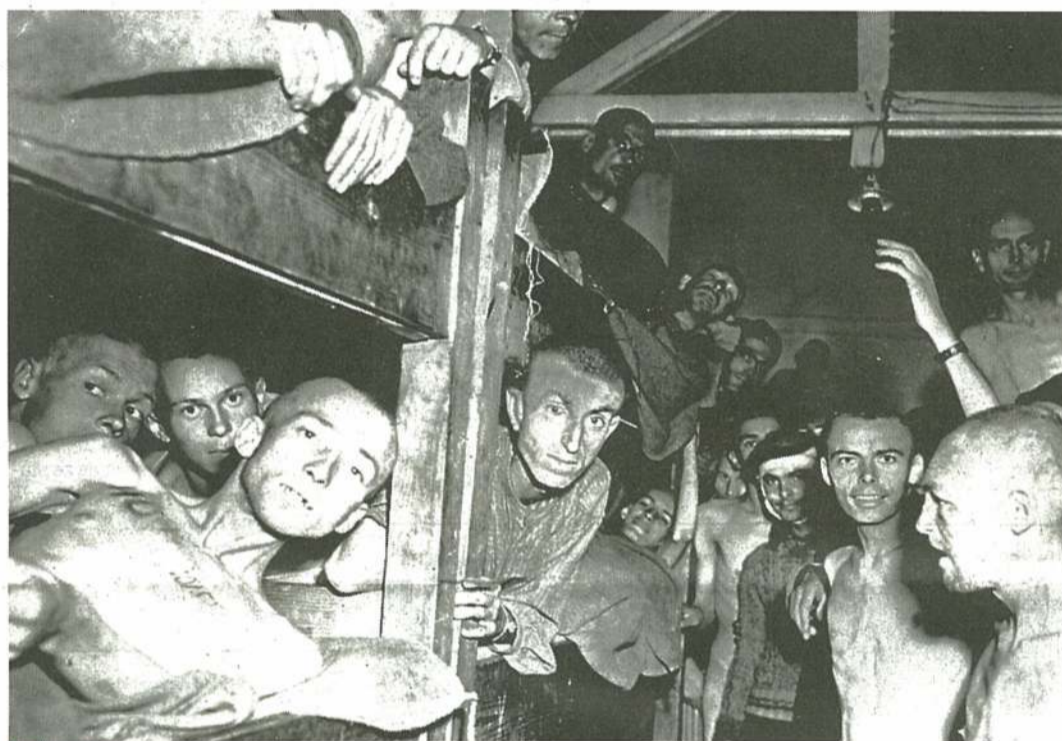
Přávě tam skončil 11. dubna 1945 život Boženy Škrabákové. Na Tišnovsku působila za druhé světové války v odboji. Využívala k tomu

i zaměstnání na pracovním úřadě. Mimo jiné tam falšovala pracovní knížky a mužům tak pomáhala od totálního nasazení v německé říši.

Do konce války chyběl jen měsíc. Vlak vyjel z Brna do Mauthausenu 7. dubna. „Vězni v dobytčácích musí stát natlačením těsně jeden na druhého. Vzduch a denní světlo sem proudí jen štěrbínou ve stěně vozu, asi necelý metr dlouhou a pětatřicet centimetrů širokou zvenčí cikcak zadržovanou ostnatým drátem,“ popisuje transport v nové knize spisovatelka Herma Kennelová.

Ten vlak téhož dne navečer dorazil do Jihlavy. „Na peronu čeká pod ostrahou dozorců ještě osm vězňů. Čtyři z nich se jmenují Královi. Dále sourozenecký pár zatčený za přechovávání zbraní a jeden vězeň, který ve svém domě schovával žida,“ popsala dění na nádraží Kennelová. Informace pro svou knihu čerpala z vyprávění pamětníků, ale i z údajů v archívech a z policejních výslechů. Dva roky žila v Brně, kde její manžel působil jako poradce Evropské unie.

Během noci byl vlak připojen k vojenskému transportu německého wehrmachtu a další den odpoledne dojel do Českých Budějovic. A ten následující už byl v „cizlové stanici“. „Božena čte pořád dokola těch pár písmen na nádražní ceduli – Mauthausen. To jméno jí jí povědo-

Tihle přežili Vězni koncentračního tábora Mauthausen se vyfotili po osvobození 5. května 1945. Foto: Archiv ČTK

mé. Ano, ovšem, vždyť jsou kousek od Ennsu, kde její otec pracoval jako správce cukrovaru,“ zmínila v knize Kennelová. Jenže hezké myšlenky na mládí a studium na konzervatoři v Rakousku byly pro Boženu Škrabákovou rychle ty-

tam. Uviděla bránu koncentračního tábora a strážní věže z lomového kamene připomínající středověké hrady. Tam mladá blondýnka z Tišnova 11. dubna 1945 zahynula v plynové komoře.

„To s tím sprchováním je sprostá

lež. Jedna z největších nacistických lží,“ věděla před svou smrtí.

Přesný počet obětí sousedících táborů Mauthausen-Gusen se odhaduje těžko. Ten údaj se podle různých badatelů pohybuje v rozmezí od 122 766 do 320 tisíc lidí.

Fakta

Další vysočinská stopa v knize Hermy Kennelové

Franz Duba: Tento muž se narodil v Bedřichově u Jihlavy v roce 1902. Za druhé světové války se stal správcem vězení v brněnských Kounicových kolejích. Vůči vězňům byl mimořádně brutální. Na sklonku války byl sice zadržován, ale 16. března 1946 se mu podařilo utéct a zmizet.

Jaroslav Honza: Když byl starostou Hříště u Přibyslavi, byl v této obci v hostinci zavražděn významný český generál a jedna z velkých osobností protinacistického odboje, Vojtěch Luža. Četníci se o jeho přítomnosti dověděli náhodou. Starosta se jednomu z nich „prokecal“, že v obci jsou nějakí dva tuláci. Honza byl po válce byl postaven před soud. Ten ho ale osvobodil. Smrt Luži byla jinak pomstěná krátce pro vraždě, čtyři četníky muži v odboji zabili.

Otto Koslowski: Pracoval jako kriminální rada brněnského gestapa. Na konci války se přesunul do Jihlavy, přesto byl chycen. Během svého transportu zpět do Brna se pokusil o sebevraždu. Lidový soud jej 3. května 1947 odsoudil k smrti.

Alexander Schober: Od ledna 1945 velitel pobočky gestapa ve Velkém Meziříčí. Na jaře téhož roku navázal spolupráci s českým odbojem. Několikrát ale vyrazil brněnské centrále a z ní si pro Schobera přišli. Při přestřelce utrpěl těžké zranění, kterému podlehl.

Schody smrti? Ne, lidi z odboje poslali rovnou do plynu

Jaroslav Paclík
redaktor MF DNES

JIHLAVA, TIŠNOV Německé spisovatelce Hermě Kennelové vyšla po příběhu umučených Němců na louce Budínka u Dobronína další kniha.

Opět se věnuje druhé světové válce, akorát v jiné oblasti a z jiného pohledu. V knize s názvem *Je smutné opouštět svět na jaře...* popisuje osudy lidí, kteří bojovali v protifašistickém odboji na pomezí jižní Moravy a Vysočiny. Hlavními hrdiny jsou milenci Božena Škrabáková a Jaroslav Kořalník.

Zařímko dvaadvacetiletá dívka,

která byla zaměstnaná na pracovním úřadě v Tišnově, zahynula v koncentračním táboře Mauthausen, Jaroslav Kořalník válku přežil a byl jedním z pamětníků, kteří Kennelové s přípravou knihy pomohli.

„Od 2002 do 2004 jsme žili v Brně, kde můj muž pracoval jako poradce EU u antimonopolního úřadu. A já jsem přemýšlela: Neumím česky, jak to udělám. V televizi jsem viděla vysílání, mluvil tam Jaroslav Klenovský (po válce si změnil jméno z Kořalníka – pozn. redakce) velmi dobrou němčinou. O tom, že jeho dívka zemřela v Mauthausenu i o tom, jak viděl odsun Němců a i to jej zasáhlo,“ uvedla Herma Kennelová.

Klenovského si našla v telefonním seznamu, napsala mu a on jí kontaktoval. „Souhlasil, abych napsala o skupině odboje, jejímž byl členem,“ potvrdila spisovatelka, která již knihu představila na čteních v Praze a Tišnově.

Nejen o brutalitě gestapa

„V Německu se o českém protifašistickém odboji nic neví. Byla jsem překvapena, kolik takových skupin bylo. Přišlo mi důležité napsat o tom, jak to skutečně bylo. I přiblížit brutalitu jednotek SS a gestapa,“ doplnila k tomu, proč se do takového projektu pouštěla.

„Je to skvostně napsané, ten příběh časem vtahuje,“ řekl překlada-

Píše o válce Herma Kennelová má novou knihu v češtině. Foto: MAFFRA

tel Jaroslav Achab Haidler. „A ani partyzány Herma Kennelová nijak nepoetizuje,“ upozornil.

Kniha končí smutně – transportem řady lidí z odboje v lokalitách okolo Tišnova a Dolní Rožinky do koncentračního tábora. Ten sice už byl přeplněný a jeho vedení v dubnu 1945 nejprve vězně nechtělo přijmout. „Šlus. Bez diskusí. Táhněte zpátky!“ uslyšel velitel transportu Jan Baar od jednoho ze šéfu Mauthausenu. Nakonec ale přijde příkaz: „Svléknout. Musíte do sprch!“

Ten tábor byl nechvalně známý nejen „sprchami“ alias plynovými komorami, ale i takzvanými schody smrti. Vězně po nich nutili v řadě jednoho za druhým vynášet po 186

schodech hrubě vysekané bloky kamenů z lomu, které často vážily až 50 kilogramů. „Mnozí vězni se vyčerpáním zhroutili a spadli na jiné jdoucí za nimi, čímž vytvořili domino efekt. První člověk padal na dalšího a tak dále, až úplně dolů,“ uvádí encyklopedie Wikipedia.

Herma Kennelová se chystá psát další knihu. Věnuje se tenkrát hodlá německému filmáři Wolfgangu Kaskelinovi. „Je to takový německý Walt Disney,“ říká spisovatelka.

U éry druhé světové války zůstane. Filmář Kaskeline měl totiž v té době velké problémy kvůli tomu, že byl synem židovského továrníka. Žil v letech 1897 až 1973.

● Více na str. B3